

GEOGRAFIJA

Vertinimo instrukcija

2014 m. valstybinio brandos egzamino užduotis (pagrindinė sesija)

I dalis

Maksimalus įvertinimas – 23 taškai. 01–23 klausimo kiekvienas teisingas atsakymas vertinamas 1 tašku.

Kl. nr.	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Ats.	D	B	A	A	B	A	A	D	A	A	A	C

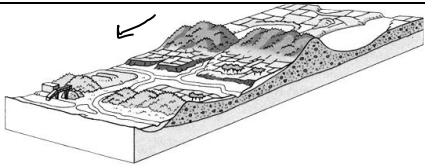
Kl. nr.	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Ats.	A	C	B	B	A	A	D	D	D	C	D

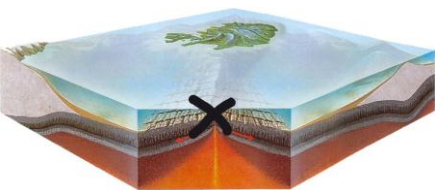
II dalis

Maksimalus įvertinimas – 77 taškai.

Toliau pateikiami II dalies klausimų atsakymai.

Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Žvaigždutėmis pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas.

Kl. nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
24		7	
1	Baltijos aukštumos (Aukštaičių a., Dzūkų a., Sudūvos a.) / Švenčionių aukštumos.	1	Už teisingą atsakymą. <i>Neužskaityti (0 taškų) jei nurodytas teisingas ir klaidingas atsakymas (pvz., Aukštaičių a. ir Žemaičių a. / Aukštaitija, kaip regionas).</i>
2	Baltarusija, Lenkija, Vokietija, Danija.	1	Už teisingai nurodytas 2 valstybes. <i>Neužskaityti (0 taškų) už nurodytą 1 valstybę, klaidingai atsakyta arba neatsakyta.</i>
3		1	Už teisingai pažymėtą ledyno judėjimo kryptį.
4	Reljefo forma: Aukštumos, kalvagūbris, kalva. Paaiškinimas: Ledyno pakraštyje suklostytos nuosėdos . / Ledynas slinkdamas sustūmė (suformavo) kalvas.	2 1	Už teisingai nurodytą reljefo formą ir paaiškinimą. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. <i>Neužskaityti (0 taškų) jei nurodyta reljefo forma: kalnai, kalnagūbris.</i>
5	Dugninė morena (morena).	1	Už teisingą atsakymą. <i>Neužskaityti (0 taškų) jei nurodyta: pvz., nuosėdos, sąnašos.</i>

6	Vandens erozija. / Vėjo erozija.	1	Už teisingai nurodytą 1 procesą. <i>Užskaityti</i> jei nurodyta tik erozija. <i>Neužskaityti</i> (0 taškų) – dūlėjimas.
25		6	
1	Pietrytinėje (PR). / Rytinėje (R).	1	Už teisingą atsakymą.
2	Iš dešiniojo.	1	Už teisingą atsakymą.
3 *	1020 metrų arba 1,02 km.	1	Už teisingą atsakymą. Leidžiama ± 10 metrų paklaida (980 metrų / 0,98 km. – 1030 metrų / 1,03 km.)
4 *	275°	1	Už teisingą atsakymą. Leidžiama $\pm 5^\circ$ paklaida (270°–280°).
5 *	1. Įrengta automobilių stovėjimo aikštelė; 2. Sutvarkyti keliai; 3. Pastatyti nauji tiltai; 4. Nutiestas dviračių takas.	2 1	Už teisingai nurodytus du transporto infostruktūroje įvykusius pokyčius. Už teisingai nurodytą 1 poziciją.
26		8	
1	1. Geležies rūda. 2. Vario rūda.	2 1	Už teisingai nurodytas 2 rūdines žaliavas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. <i>Neužskaityti</i> (0 taškų) jei nurodyta tik rūda ir nurodytos visos naudingosios iškasenos.
2	1. Venesuela, 2. Kolumbija, 3. Paragvajus, 4. Ekvadoras, 5. Čilė, 6. Panama.	2 1	Už teisingai nurodytas 2 valstybes. Už teisingai nurodytą 1 valstybę.
3 *	1. Europiečių kolonizacija . 2. Juodaodžių vergų gabenimas iš Afrikos.	1	Už teisingą atsakymą.
4	Didelė socialinė nelygybė / socialinė atskirtis .	1	Už teisingą atsakymą. <i>Neužskaityti</i> (0 taškų) jei nurodytas tik skurdas arba lūšnynai.
5 *	1. Gyventojų migracija į miestą. 2. Nesustabdomas gyventojų skaičiaus didėjimas. 3. Pramonės plėtra miestuose. / Sustiprėjusi ekonomikos poliarizacija. 4. Miesto ploto didėjimas.	2 1	Už teisingai nurodytus 2 požymius. Už teisingai nurodytą 1 požymį.
27		9	
1	Atlanto vandenynas.	1	Už teisingą atsakymą.
2		1	Už teisingai pažymėtą žemės plutos formavimosi vietą.
3	Konvekcinis mantijos srautų judėjimas . / Mantijos cirkuliacija (dėl temperatūros skirtumų tarp žemės gelmių ir jos paviršiaus).	1	Už teisingą atsakymą. <i>Neužskaityti</i> (0 taškų) jei nurodytas magmos veržimasis, ugnikalnių išsiveržimas.

4	Konstruktivusis. / Tolstančios. / Išsiskiriančios.	1	Už teisingą atsakymą.
5 *	<i>Kilmė:</i> Vulkaninė. <i>Aprašymas:</i> Litosferos plokščių sandūros vietoje, pro plyšius iš žemės gelmių kyla magma , kuri stingsta plokščių pakraščiuose formuodama povandeninius kalnagūbrius, kurie išnirę iš vandens sudaro salos paviršių.	3 2 1	Už teisingai nurodytą kilmę ir išsamų atsakymą. Už teisingai nurodytą kilmę ir dalinį paaiškinimą. Už teisingai nurodytą 1 poziciją.
6 *	Dėl aktyvaus vulkanizmo Islandijos saloje arti paviršiaus yra įkaitęs vanduo , kuris naudojamas šilumos ir elektros energijos gamybai / šiltamėgių kultūrų auginimui šiltnamiuose / turizmo plėtojimui.	2 1	Už teisingą nurodytas gamtines sąlygas ir ūkio veiklą. Už teisingą nurodytas gamtines sąlygas arba ūkio veiklą. <i>Neužskaityti (0 taškų) jei nurodyti derlingi dirvožemiai todėl plėtojamas žemės ūkis.</i>
28		8	
1 *	<i>Prieš pastatymą:</i> Ryškūs potvyniai. <i>Po pastatymo:</i> Vandens lygis stabilizavosi.	2 1	Už teisingai nurodytus 2 faktus. Už teisingai nurodytą 1 faktą. <i>Neužskaityti (0 taškų) jei nurodyti vandens lygio rodmenys (pvz., 20 000 m³)</i>
2	Potvynių.	1	Už teisingą atsakymą.
3 *	1. Elektros tiekimas; 2. Atsirado galimybė nuolat drėkinti laukus. / Žemdirbystės plėtra; 3. Išsiplėtė gyvenvietė; 4. Išnyko potvynių grėsmė.	2 1	Už teisingai nurodytu 2 pavyzdžius. Už teisingą nurodytą 1 pavyzdį. <i>Užskaityti jei nurodyta, kad pagerėjo laivybos sąlygos.</i>
4 *	1. Baltasis Nilas , ištekėdamas iš Viktorijos ežero, tolygiai gauna vandens visus metus . 2. Mėlynasis Nilas , ištekėdamas iš Rytų Afrikos plokščiakalnio, birželio–rugsėjo mėnesiais tirpstant sniegui atneša daug vandens . 3. Nilą maitina gausūs krituliai Etiopijos kalnuose.	2 1	Už teisingai nurodytas 2 priežastis. Už teisingai nurodytą 1 priežastį.
5	Dėl derlingų dirvožemių , nes geros sąlygos žemdirbystės plėtrai. / Yra pakankamai vandens išteklių , geros sąlygos drėkinimui, žvejybai, transportui.	1	Už teisingą atsakymą.
29		5	
1	Natūralus prieaugis didėjo.	1	Už teisingą atsakymą.
2	Natūralus prieaugis.	1	Už teisingą atsakymą.
3 *	1. Sumažėjo mirtingumas. 2. Išlikęs didelis gimstamumas kaime. 3. Dėl Vakarų šalių pagalbos gerinant medicinos aptarnavimą ir gyvenamąją aplinką.	2 1	Už teisingai nurodytas 2 priežastis. Už teisingai nurodytą 1 priežastį.

4 *	1. Kaimo vietovėse stipresnės religinės ir gausių šeimų tradicijos. 2. Žemesnis žmonių išsilavinimas ir užimtumas visuomeniniame sektoriuje. 3. Trūksta medicininio švietimo.	1	Už teisingą atsakymą.
30		9	
1	Lisabona ir Keiptaunas – paatogrąžių (subtropikų). Honkongas – subekvatorinėje.	2 1	Už teisingai nurodytas 3 miestų klimato juostas. Už teisingai nurodytą 1 arba 2 miestų klimato juostas.
2	Honkonge.	1	Už teisingą atsakymą.
3 *	<i>Panašumas:</i> Visus metus oro temperatūra teigiama, svyruoja maždaug tarp 10 ir 20 °C. <i>Skirtumas:</i> Keiptaune žemiausia temperatūra birželį–rugpjūtį, aukščiausia – gruodį–vasarį. Lisabonoje aukščiausia temperatūra birželį–rugpjūtį, žemiausia temperatūra gruodį–vasarį.	2 1	Už teisingai nurodytas 2 pozicijas. Už teisingai nurodytą 1 poziciją. <i>Neužskaityti (0 taškų) jei nurodyti metų laikai (žiema ar vasara).</i>
4 *	Vasara Lisabonoje sausringa, o Honkonge lietinga; / Lisabonoje lietingas sezonas žiemą, o Honkonge – vasarą.	2 1	Už teisingą išvadą apie abiejų miestų kritulių pasiskirstymą. Už teisingą išvadą apie vieno miesto kritulių pasiskirstymą.
5 *	Lisabonoje vasarą orus lemia aukšto slėgio sritis, vyrauja sausos tropinės oro masės, todėl kritulių iškrinta mažai. Šaltoji Kanarų srovė irgi neigiamai veikia kritulių susidarymą, nes formuoja pastovias oro mases. / Žiemą sustiprėja ciklonų veikla, įsivyroja vidutinių platumų oro masės, todėl kritulių iškrinta daugiau. Honkonge vyrauja musoninis klimatas, vasarą kritulius lemia drėgmės prisotintos, nepastovios oro masės, atkeliaujančios su vasaros musonu iš Ramiojo vandenyno. / Žiemą įsivyroja sauso oro pernaša iš žemyno (žiemos musonas).	2 1	Už teisingai paaiškintą abiejų miestų kritulių sezoniškumą. Už teisingai paaiškintą tik vieno miesto kritulių sezoniškumą. <i>Neužskaityti (0 taškų) jei nurodyta tik klimato juosta.</i>
31		7	
1 *	<i>Paaiškinimas:</i> Dėl to, kad nederlingi dirvožemiai. / Nepalankios gamtinės sąlygos plėtoti žemdirbystę.	1	Už teisingą paaiškinimą. <i>Užskaityti jei nurodytos netinkamos sąlygos ūkinei veiklai plėtoti.</i>
2 *	<i>Paaiškinimas:</i> Pietinėje dalyje palankesnis klimatas (ilgesnis vegetacinis laikotarpis), derlingesni dirvožemiai, įvairesnė miškų rūšinė sudėtis, miškai yra tankesni.	1	Už teisingą paaiškinimą.
3	Bioprodukciniams. / I sektoriui.	1	Už teisingą atsakymą.
4	1. Popieriaus ir celiuliozės pramonė. 2. Baldų pramonė. 3. Statybų pramonė. 4. Chemijos pramonė. 5. Medienos apdirbimo.	2 1	Už teisingai nurodytas 2 pramonės šakas. Už teisingai nurodytą 1 pramonės šaką.

	6. Energetikos.		<i>Neužskaiyti (0 taškų) jei nurodyta tik produkcija.</i>
5	1. Eksportas didesnis už importą. 2. Eksporto didžiąją dalį užima popierius, o importo – rąstai.	2 1	Už teisingai nurodytus 2 eksporto ir importo skirtumus. Už teisingai nurodytą 1 eksporto ir importo skirtumą.
32		5	
1	Automobilių keliai, geležinkeliai, vidaus vandens keliai, vamzdynai, logistikos centrai, jūrų uostas, oro uostai. / Transporto sistemą sudaro transporto infostruktūra (keliai, geležinkeliai, vidaus vandens keliai, vamzdynai, logistikos centrai, uostai, oro uostai) ir ją aptarnaujančios įmonės (krovos, kelių ir geležinkelių tiesimo, statybos, priežiūros).	1	Už teisingai įvardytas 3 transporto sistemos struktūrines dalis. <i>Neužskaiyti (0 taškų) jei nurodyti tik keliai.</i>
2 *	1. Tranzitui palanki geografinė padėtis / rytų–vakarų ir šiaurės–pietų transporto ašių sankirta. 2. Neužšalantis Baltijos jūros Klaipėdos uostas. 3. Gerai išplėtotas geležinkelių ir automobilių kelių tinklas. 4. Aukštos kokybės kelių priežiūros bei remonto sistema. 5. Kvalifikuota darbo jėga. 6. Gerai išplėtotą logistikos sistema.	2 1	Už teisingai pagrįstus 2 teiginius. Už teisingai pagrįstą 1 teiginį.
3 *	Pakelėse statomos degalinės, maitinimo ir apgyvendinimo įstaigos, logistikos centrai, poilsio aikštelės, gerinama sankryžų ir aplinkkelių sistema. / Prekybos plėtra (krovinių pervežimas).	1	Už teisingai nurodytą ryšį.
4 *	1. Laivyba tapo nekonkurencinga (nepelninga), nes išsiplėtojo sausumos transportas, menkas manevringumas. 2. Nemuno vagą reikia nuolatos gilinti, susidaro papildomų išlaidų. 3. Paseno infrastruktūra.	1	Už teisingą atsakymą. <i>Neužskaiyti (0 taškų) jei nurodyta tik tarša.</i>
33		6	
1 *	1. Po 2004 m., Lietuvai įstojus į ES, ekonomika pradėjo sparčiai kilti. Postūmį suteikė parama iš ES struktūrinių fondų. 2. Augančios užsienio šalių investicijos. 3. Bendradarbiavimas su užsienio šalių kompanijomis, naujų įmonių atsiradimas. 4. Gamybos augimas ir paslaugų sektoriaus plėtra, didėjo eksporto mastas. 5. Išaugo teikiamos banko paskolos. 6. Išaugo nekilnojamojo turto rinka.	2 1	Už teisingai nurodytas 2 priežastis. Už teisingai nurodytą 1 priežastį. <i>Neužskaiyti (0 taškų) jei nurodyta padidėjo importas ir eksportas / padidėjo importas.</i>
2	2008 m. prasidėjusi pasaulinė ekonomikos krizė turėjo įtakos mūsų šalies ūkiui.	1	Už teisingą atsakymą.

3	Neigiamas.	1	Už teisingą atsakymą. <i>Neužskaityti (0 taškų) jei nurodytas rodiklis, pvz., -6335,8</i>
4	<i>Eksportas:</i> Eksportas padidėjo su Rusija, Latvija, o sumažėjo su Lenkija. / Išlieka pagrindinė eksporto partnerė Rusija. <i>Importas:</i> Importas padidėjo su Lenkija, o sumažėjo su Rusija, Latvija. / Išlieka pagrindinė importo partnerė Rusija.	2 1	Už teisingai nurodytus 2 pokyčius. Už teisingai nurodytą 1 pokytį.
34		7	
1 *	1. Europoje (Prancūzijos Respublika). 2. Pietų Amerikoje (užjūrio teritorija žemyninėje dalyje). 3. Indijos, Atlanto ir Ramiojo vandenyno salose (užjūrio teritorijos salose).	2 1	Už teisingai nurodytus 2 ypatumus. Už teisingai nurodytą 1 ypatumą.
2 *	1. Priklauso NATO. 2. ES senbuvė. 3. G8 narė. 4. Ribojasi su stiprios ekonomikos šalimis. 5. Jūrinė valstybė. 6. Turi užjūrio teritorijų.	2 1	Už teisingai nurodytus 2 geopolitinės padėties ypatumus. Už teisingai nurodytą 1 geopolitinės padėties ypatumą. <i>Užskaityti jei nurodo, kad priklauso JT saugumo tarybai.</i>
3	1. Airija. 2. Vokietija. 3. Šveicarija. 4. Austrija.	2 1	Už teisingai nurodytas 2 valstybes. Už teisingą nurodytą 1 valstybę.
4	Šiaurės Atlanto sutarties organizacijai (NATO).	1	Už teisingą atsakymą.